
Joan Perucho, *Els jardins botànics*. Els Llibres de l'Óssa Menor. Edicions Proa. Barcelona, 1996)

En una de les referències a Josep M. López-Picó que surten al **Quadern gris**, Josep Pla apunta, amb sornegueria evident, que el poeta noucentista tenia el costum de publicar cada any, **quan arriba la primavera, el seu llibre de poesies**. En un altre indret de l'obra planiana, l'escriptor empordanès s'hi torna a referir amb una expressió amfíbia però encara més maliciosa: una cosa així com que el **poeta de temporada treu el seu llibre d'estació**, que s'ha de llegir, es clar, a banda de la dolenteria que hi és explícita, com un toc d'alerta sobre l'abús de les publicacions i una consideració per posar en evidència la realitat d'un treball fàcil i un ritme massa enfebrat de creació.

Aquests darrers anys, algun dels llibres de l'admirat Joan Perucho m'havia recordat l'acotació perversa de Pla, sobretot quan em trobava davant d'estratègies narratives recurrents, o bé hi sentia un sobrepuig de coses vistes, o bé tocava d'encarar-se a unes eixos poètics coneguts, potser allargassats d'un llibre a un altre, i sense cap cuïssor de novetat respecte d'obres anteriors. No sé si escaldat per l'experiència, em va semblar que la intuïció em prevenia davant del darrer poemari, ***Els jardins botànics***, que vaig iniciar amb lectura més aviat desganada fins que la meravella d'un dels poemes inicials, ***Lisboa***, em descavalcà de l'escepticisme i em seduï com feia temps que no m'encaterinava la primera lectura d'un poema. La revelació de ***Lisboa*** deriva de la pròpia capacitat de síntesi del poema, de l'atmosfera que dibuixa entre rastres sinuosos de vaporositat, en el fet d'uns versos habitat per nostàlgies i fantasmes recents, perquè el poeta hi transita amb *saudade* al cor i músiques de fado a l'ànima, i sobretot, per un esclat final que troba la gràcia d'un esplendor decadent que acaba convertint-se en un quadre de Paul Klee.

UN DEIX D'ELEGIA

Esvaïts els dubtes rere els espectre s i la tristesa de ***Lisboa***, el poemari m'ha lliscat intens i sorprenent entre una barreja dels elements màgics típics de la literatura de Perucho, la presència d'elements nous que fan més gruixuda l'aposta lírica i una certa tenacitat per esbrinar, debades, el secret que s'amaga darrere les coses. Un altre poema, ***La placeta dels Àngels***, em penso que dóna la pauta de la mena de novetats que el volum presenta. Desolat, Joan Perucho hi anota un dia de *devastada i amarga memòria*, quan l'enderrocament de la placeta dels Àngels s'emporta per sempre les

imatges d'una Barcelona vuitcentista i esborra les restes d'una època que també és la del poeta, si més no en la vessant de la seva enorme erudició bibliogràfica. L'ombra de Víctor Balaguer presideix l'aplec d'espectres presents, al costat dels fantasmes dels infants que hi foren orfes acollits. Es l'elegia, dons, davant d'aquesta transformació sense miraments de les ciutats i de la vida mateixa; ciutats que es queden sense els amics ni els referents que abans les poblaven, i amb la certesa personal, d'altra banda, que el camí de vida que s'obre per endavant s'aprima i redueix de manera inexorable. Aquest és l'element nou, el plantejament d'una evidència lírica encarada al temps de la vellesa, i al fet de mirar el mirall sabent que darrere, astuta, hi ha la mort.

El poeta camina les andanes del darrer tram i construeix, a ***Els jardins botànics***, un museu de la vida estàtica i silent, s'acosta a la quietud de les coses tranquil·les i, des d'aquesta perspectiva, la saviesa secular dels jardins botànics l'acomboia amb metàfores de seguretat i calidesa. La joia de tenir encara la llum del sol que vivifica la sàlvia, de poder compartir el secret de la figuera de l'hort que mai **no s'equivoca a la primavera**, de cantar la joia de la clepsidra, el rellotge d'aigua, també il·luminada pel sol, saber que els anys són la vinya que **creix pausadament al marge** i que l'autèntica tragèdia és l'escarabat devorant **les arrels de la sàlvia**.

A la vora d'aquest recer de tranquil·litat i saviesa dels jardins botànics hi plana, misteriosa i terrible, l'ombra i la realitat de la mort: Rere el quadre de Goya ("**Juan Agustín Ceán Bermúdez**") de la mà yLa idea i l'ombra de la mort presideix i senyoreja